

Γιὰ τὸ λόρδο Βύρωνα σὰν ἄνθρωπο, σὰν ἥρωα καὶ σὰν ποιητὴ θὰ μιλάει γιὰ πάντα ἢ Ἱστορία. Ἡ προσφορά του στὴν Τέχνη καὶ στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση μένει ἀνάμεσα στοὺς καιροὺς, στὶς θεωρίες καὶ στὰ ρεύματα σὰν ἓνα κάτασπρο μνημεῖο. Κάθε φορὰ πού θ' ἀκούσει τ' ὄνομά του ἢ παγκόσμια πνευματικὴ γνώμη, θὰ γονατίσει εὐλαβικὰ στὴ μεγαλοφυΐα πού ἀνατινάχτηκε στὸν ἀέρα μὲ τὸ δυναμίτη μιᾶς ὑπέρτατης ιδέας : τῆς Λευτεριᾶς ἑνὸς ξένου λαοῦ.

Πρὸς αὐτὴ τὴ θυσία του στρεφόμαστε ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ὅταν κάνουμε τὸν ἐθνικό μας ἀπολογισμό. Στὸ μικρὸ καὶ ταλαιπωρημένο Μεσολόγγι ἔμεινε ἀδιάφθορη ἡ ψυχὴ τοῦ Βύρωνα γιὰ νὰ θυμίζει τὴ φλόγα πού ἀγάπησε κι' ἔκαψε ἓναν εὐπατρίδη ποιητὴ, ἓναν τραγικὸ ἄνθρωπο, ἓναν πραγματικὸ ἀγωνιστὴ. Ἔτσι τὸν εἶδε κι' ὁ Παλαμάς :

*Τῆς θείας τῆς γῆς διαλαλητῆς
μὰ καὶ κριτῆς,
τῆς ἔφερε τῆ λύρα του καὶ τὸ σπαθί του ἀντάμα,
κι' ἤρθε, καὶ σβεῖ στὴ ματωμένη λιμνοθάλασσα
τῆ φλόγα τῆς ζωῆς του καὶ τὸ δράμα.*

Σ' αὐτὴ τῆ «ματωμένη λιμνοθάλασσα» ὁ νεώτερος Τυρταῖος θαυματούργησε, ἀγρύπνησε καὶ πόνεσε. Ἐδῶ πέρα ὁ λόρδος περιφρόνησε τῆ δόξα, τοὺς τίτλους καὶ τὶς τιμές. Ἐδῶ τὸ ἄτομο συμερίστηκε τὴν ὀμαδικὴ τραγωδία κι' ἀνυψώθηκε. Ἡ τελικὴ προσφορὰ τοῦ Βύρωνα πότισε τὴν πρώτη κιόλας αὐγὴ τὸ δέντρο τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας. Μπροστὰ στὴν ὥρα τούτη ὁ Σολωμὸς θρηνολογεῖ :

*Λευτεριά, γιὰ λίγο πάψε
Νὰ χτυπᾶς μὲ τὸ σπαθί·
Τώρα σίμωσε καὶ κλάψε
Εἰς τοῦ Μπάυρον τὸ κορμί.*

Μὲ τὸ αἶμα ποῦχυσε ὁ Βύρων, ὑπόγραψε τὸ συμβόλαιό του μὲ τὴν αἰωνιότητα...